

Діана Зоїдзе

к.е.н., доцент,

Яна Дудченко

студентка,

Національний фармацевтичний університет,

м. Харків

ВПЛИВ РИЗИКІВ НА ДІЯЛЬНІСТЬ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Ризики фармацевтичного підприємства складаються з ризиків властивих підприємствам будь-якої галузі, а також особливих фармацевтичних ризиків. Питання аналізу ризиків піднімають всі галузі економіки. При цьому особливого значення набуває управління ризиками в системі забезпечення якості на фармацевтичних виробництвах.

Отже, розглянемо особливості впливу деяких видів ризику на діяльність фармацевтичного підприємства.

Ризик пожежі або техногенної катастрофи важливий для фармацевтичного підприємства не через ймовірність його настання: пожежі на фармацевтичних виробництвах трапляються не частіше, ніж на інших підприємствах. Даний вид ризику актуальний, передусім, через максимально можливі збитки, як для майна самого підприємства, так і для інфраструктури і навколишнього середовища внаслідок легкого спалахування багатьох хімічних субстанцій.

Ризику поломки обладнання на фармацевтичних підприємствах приділяється значна увага через надзвичайну дорожнечу цього обладнання і недоступність його швидкого ремонту. Так, наприклад, ділянки масштабування ТОВ «Фармекс Груп» оснащено новітнім технологічним обладнанням провідних фірм KORSCH, BOHLE, Fabtech [1], а це вимагає значних витрат по його обслуговуванню.

Ризики зменшення обсягів виробництва і реалізації, зниження відвантажувальних цін на продукцію та збільшення собівартості і витрат обороту є нормальними ризиками кожного виробничого підприємства, але у фармацевтичній галузі враховуються особливо через величезні капіталовкладення і високий рівень конкуренції при невеликому об'ємі ринку. Так, на фармацевтичному ринку України сьогодні присутні 460 виробників, серед яких 300 іноземних і 160 вітчизняних. Загостренню конкуренції сприяє так зване дублювання препаратів. [2]

Ризик збільшення податкових платежів в діяльності фармацевтичних підприємств повинний враховуватися особливо, оскільки фармацевтична продукція підлягає преференційному оподаткуванню, яке може бути скасоване як повністю, так і частково.

Фармацевтичні субстанції в Україні виробляють 49 зареєстрованих суб'єктів підприємницької діяльності. Однак субстанції вітчизняного виробництва складають лише 30% [2] загальної кількості, всі інші імпортуються з Китаю, Німеччини, Індії, Росії і США. Таким чином, залежність фармвиробників від постачальників якісних субстанцій актуалізує ризики перебоїв з постачаннями сировини і підвищення закупівельних цін на неї.

Галузевий ризик означає можливість втрат у результаті змін в економічному стані галузі. Для українських фармацевтів цей ризик пов'язаний, перш за все, з переходом на стандарти GMP. Так, провідні вітчизняні компанії модернізують виробничі ділянки, приводять їх у відповідність з вимогами GMP, а це призводить до певних витрат. Між тим наявність національного сертифікату GMP дозволяє українським фармацевтам поволі, але досить впевнено, освоювати зарубіжні ринки.

Значних втрат фармацевтичному підприємству завдає інвестиційний ризик. Це зумовлено величезною капіталоємкістю інвестиційних проектів у фармації, де вартість розробки ліків може досягати мільярда доларів США, а тривалість розробки – 10-15 років. Крім того, високий рівень інвестиційного ризику зменшує частку інноваційних препаратів в складі вітчизняного

фармацевтичного ринку. Потреби в оригінальних лікарських засобах забезпечуються переважно за рахунок іноземних препаратів. Аналіз показників динаміки зовнішньої торгівлі України продукцією фармацевтичної галузі свідчить про випереджаюче зростання імпорту.[3]

Окремої уваги потребують специфічні ризики в діяльності фармацевтичного підприємства. До їх числа належить ризик пов'язаний з величезною потенційною небезпекою лікарського засобу як бізнес-продукту. Нанесення шкоди здоров'ю ризиковане унаслідок величезних фінансових втрат по компенсаціях. Законодавство більшості країн передбачає відповідальність виробників фармацевтичної продукції і продавців цієї продукції за спричинення можливої шкоди здоров'ю і життю людей в результаті випуску неякісної і небезпечної продукції. В даний час в більшості країн світу (особливо в США) зростає число позовів проти фірм-виробників фармацевтичної продукції. Саме з цієї причини, щоб уникнути великих фінансових втрат компанії-виробники змушені страхувати свою відповідальність за якість продукції.

Визначені особливості впливу ризиків на діяльність фармацевтичного підприємства мають бути враховані при побудові моделі ризик-менеджменту з метою нівелювання їх дії на прибуток фірми, якість та асортимент виробляємої продукції.

Література

1. Новий фармацевтичний виробник «Фармекс Груп»: якісні ліки для повноцінного життя [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.apteka.ua>.
2. Фролова Г. І., Фролова В. Ю. Конкурентоспроможність підприємств фармацевтичної галузі України // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2012. – №1(17). – С. 146-152.
3. "Механізми забезпечення розвитку високотехнологічних та наукоємних виробництв у фармацевтичній галузі України". Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/846/>